

СИЛАБУС

Волинський національний університет імені Лесі України

Факультет біології та лісового господарства

Кафедра лісового і садово-паркового господарства

Комплексна навчальна практика: Лісівництво, лісова таксація

Коротка характеристика: нормативна; 3 курс 6 семестр; 3 кредити ЄКТС; 90 год.; форма контролю – залік.

Терміни практики: 3 тижні

Викладачі: [Кичиліук Олександр Володимирович](#), кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового і садово-паркового господарства

[Гетьманчук Анатолій Іванович](#), кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового і садово-паркового господарства

Електронна пошта: Kychylyuk.Oleksandr@vnu.edu.ua

Hetmanchuk.anatolii@vnu.edu.ua

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ

Після якісного проходження практики студенти опанують такі компетентності, як:

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Навички здійснення безпечної діяльності.

ФК 1. Здатність застосовувати знання і уміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства.

ФК 2. Здатність проводити лісівничі вимірювання та дослідження.

ФК 7. Здатність вирішувати поставлені завдання з інвентаризації лісів, оцінювати лісові ресурси та продукцію.

ФК 9. Здатність розробляти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

ФК 10. Здатність організувати роботу малих колективів виконавців.

В сукупності з іншими фаховими освітніми компонентами це дозволить досягти наступних програмних результатів:

ПРН 5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності.

ПРН 6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

ПРН 7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

ПРН 8. Проектувати та організувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог.

ПРН 9. Застосовувати лісівничі загальновідомі методи збору дослідного матеріалу та його статистичного опрацювання.

ПРН 10. Аналізувати результати досліджень лісівничо-таксаційних показників дерев, деревостанів, їх продуктивності, стану насаджень та доквілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази.

ПРН 11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану доквілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки.

ПРН 13. Демонструвати повагу до етичних принципів та формувати етичні засади співпраці в колективі.

ПРН 14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.

ПРН 16. Організувати результативні та безпечні умови праці.

ПРН 17. Чітко і зрозуміло демонструвати/доводити знання, висновки, аргументацію, рішення своєї/галузевої точки зору стосовно особливостей ведення екологічно орієнтованого лісового господарства та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

Бригадний принцип організації практики додатково забезпечує набуття soft skills, зокрема навичок співпраці в колективі, фахового спілкування тощо.

2. ЕТАПИ ПРАКТИКИ

ЛІСОВА ТАКСАЦІЯ

Зміст, основні завдання, тривалість
1. Інструктажі з правил пожежної безпеки в лісах та з техніки безпеки при виконанні таксаційних робіт. – 1 год.
1. Таксація окремого ростучого дерева та його частин. – 4 год. <u>Мета:</u> Навчитись працювати з лісотаксаційними приладами та інструментами та здійснювати таксацію окремого ростучого дерева. <u>Місце практики:</u> зелені та лінійні насадження м. Луцьк, окремі ростучі дерева, лабораторний корпус № 2. <u>Завдання:</u> <ol style="list-style-type: none">1. Ознайомитись з будовою та методикою користування основними приладами, інструментами та іншими засобами для виконання лісотаксаційних вимірювань.2. Екскурсія. Здійснити кожним студентом індивідуальну таксацію окремого ростучого дерева.3. Виконати камеральний обробіток отриманих польових даних.
2. Закладання індивідуальної пробної площі без рубки модельних дерев. – 5 год. <u>Мета:</u> Вивчити методику проведення польових робіт при таксації насаджень. <u>Місце практики:</u> лісові масиви (грабово-дубові деревостани) ДП «Волинський лісовий селекційно-насінневий центр». <u>Завдання:</u> <ol style="list-style-type: none">1. Вибрати місце пробної площі, зробити її обмеження в природі та прив'язку.2. Здійснити суцільний перелік дерев на пробній площі.3. Вибрати та обміряти модельні дерева.4. Окомірно визначити основні лісівничо-таксаційні показники насадження (склад, походження, вік, середні висоту і діаметр, повноту, запас тощо), описати підріст, підлісок, живий надґрунтовий покрив.
3. Закладання індивідуальної пробної площі без рубки модельних дерев. – 5 год. <u>Мета:</u> Вивчити методику проведення польових робіт при таксації насаджень. <u>Місце практики:</u> лісові масиви (соснові деревостани) КП «Господарник» Жидичинської сільської ради. <u>Завдання:</u> <ol style="list-style-type: none">5. Вибрати місце пробної площі, зробити її обмеження в природі та прив'язку.6. Здійснити суцільний перелік дерев на пробній площі.

7. Вибрати та обміряти модельні дерева.
8. Окомірно визначити основні лісівничо-таксаційні показники насадження (склад, походження, вік, середні висоту і діаметр, повноту, запас тощо), описати підріст, підлісок, живий надґрунтовий покрив.

4. Камеральна обробка матеріалів індивідуальної пробної площі без рубки модельних дерев. – 5 год.

Мета: Вивчити методику проведення камерального обробітку польових даних пробних площ.

Місце практики: лабораторний корпус № 2.

Завдання:

1. Обчислити кількість стовбурів та суму площ поперечних перерізів на 1 га.
2. Розрахувати середній діаметр насадження.
3. Побудувати криву висот та знайти середню висоту насадження.
4. Встановити клас бонітету.
5. Розрахувати повноту насадження.
6. Обчислити запас насадження.
7. Розрахувати склад насадження.

5. Ландшафтна таксація лісових масивів. – 5 год.

Мета: Вивчити методику визначення основних ландшафтно-рекреаційних показників лісових насаджень.

Місце практики: лісові масиви зеленої зони м. Луцьк.

Завдання:

1. Вибрати місце пробної площі.
2. Встановити тип ландшафту.
3. Встановити ступінь стійкості насадження до рекреаційних навантажень.
4. Встановити стадію рекреаційної дигресії насадження.
5. Визначити естетичну оцінку насадження.
6. Визначити клас пішохідної доступності насадження.
7. Визначити додаткову оцінку насадження.
8. Встановити клас рекреаційної оцінки насадження.

6. Оформлення звіту за практику, захист звіту – 5 год.

ЛІСІВНИЦТВО

Зміст, основні завдання, тривалість
<p>1. Інструктажі з правил пожежної безпеки в лісах та з техніки безпеки при виконанні таксаційних робіт. – 1 год.</p>
<p>1. Опрацювання методики визначення типів лісорослинних умов. – 4 год. <u>Мета:</u> Навчитись в польових умовах визначати типи лісорослинних умов. <u>Місце практики:</u> лісові масиви зеленої зони м. Луцьк. <u>Завдання:</u> Екскурсія. Ознайомлення з методикою визначення типів лісорослинних умов в польових умовах.</p> <p>2. Морфологічні ознаки деревостану. – 5 год. <u>Мета:</u> Ознайомити студентів з завданнями навчальної практики з лісознавства. Навчитись застосуванню методики закладання пробних площ для встановлення морфологічних ознак деревостану. <u>Місце практики:</u> лісові масиви (дубові деревостани) ДП «Волинський лісовий селекційно-насінневий центр». <u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитись з завданнями польової практики з лісознавства. 2. На екскурсії у лісові масиви ДП «Волинський лісовий селекційно-насінневий

центр» встановити деревні й кущові породи, а також типи лісорослинних умов та типи лісу.

3. Закласти пробні площі для встановлення морфологічних ознак деревостану.

4. Оцінити вплив ґрунтових умов на кореневі системи.

5. У лабораторних умовах виконати камеральну обробку отриманих даних.

3. Типи лісу дібров. – 5 год.

Мета: Ознайомити студентів з завданнями навчальної практики з лісознавства. Навчитись застосуванню методики закладання пробних площ для встановлення морфологічних ознак деревостану.

Місце практики: лісові масиви (дубові деревостани) ДП «Волинський лісовий селекційно-насінневий центр».

Завдання:

1. На екскурсії у лісові масиви ДП «Волинський лісовий селекційно-насінневий центр» встановити деревні й кущові породи, типи лісорослинних умов та типи лісу.

2. Закласти пробні площі.

3. У лабораторних умовах виконати камеральну обробку отриманих даних.

4. Визначення таксономічних одиниць лісової типології. –5 год.

Мета: Закріпити методику визначення типів лісу в польових умовах.

Місце практики: Лісові масиви Градівського лісництва ДП «Колківське лісове господарство».

Завдання:

1. Вибрати місце пробної площі, зробити її обмеження в натурі та прив'язку.

2. Окомірно-вимірвальним методом визначити основні лісівничо-таксаційні показники насадження (склад, походження, вік, середні висоту і діаметр, повноту, запас тощо).

3. Описати підріст, підлісок, живий надґрунтовий покрив.

4. На основі зібраних даних визначити тип лісорослинних умов та тип лісу.

5. Типи лісу борів та суборів. –5 год.

Мета: Закріпити методику визначення типів лісу в польових умовах.

Місце практики: Лісові масиви Градівського лісництва ДП «Колківське лісове господарство».

Завдання:

1. Вибрати місце пробної площі, зробити її обмеження в натурі та прив'язку.

2. Окомірно-вимірвальним методом визначити основні лісівничо-таксаційні показники насадження (склад, походження, вік, середні висоту і діаметр, повноту, запас тощо).

3. Описати підріст, підлісок, живий надґрунтовий покрив.

4. На основі зібраних даних визначити тип лісорослинних умов та тип лісу.

6. Відвід лісосіки в рубку догляду. – 5 год.

Мета: Навчитись проектувати заходи поліпшення лісових насаджень та практично здійснювати відведення лісосік в рубку догляду.

Місце практики: Лісові масиви Градівського лісництва ДП «Колківське лісове господарство».

Завдання:

1. Під час екскурсії виявити насадження, які потребують проведення рубок догляду.

2. Вибрати місце пробної площі, зробити її обмеження в натурі та прив'язку.

3. Здійснити відвід лісосіки в рубку догляду.

7. Відвід суцільної лісосіки. – 5 год.

Мета: Навчитись практично здійснювати відведення лісосік в рубку головного користування.

Місце практики: Лісові масиви Градівського лісництва ДП «Колківське лісове господарство».

Завдання:

1. Вибрати місце пробної площі (або взяти участь у виробничих відводах за умови їх проведення), зробити її обмеження в натурі та прив'язку.
2. Здійснити відвід лісосіки в рубку головного користування.

8. Типи лісу судібров. Оцінка урожайності та природного поновлення лісових деревних порід. – 5 год.

Мета: В процесі екскурсії виявити типи лісу судібров.

Місце практики: Лісові масиви Ківерцівського лісництва ДП «Колківське лісове господарство».

Завдання:

1. На екскурсії в лісових масивах Ківерцівського лісництва встановити типи лісорослинних умов та типи лісу.
2. Дати окомірну морфолого-лісівничу характеристику окремим деревостанам.
3. Оцінити урожайність окремих дерев і деревостану в цілому.
4. Оцінити наявність та благонадійність природного поновлення лісових деревних порід шляхом закладання пробних площ та облікових площадок.

6. Оформлення звіту за практику, захист звіту – 10 год.

4. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль практичного курсу здійснюється у два етапи: на першому етапі здійснюється оцінка якості практичного виконання польових робіт; на другому етапі приймається захист звіту (1 звіт на бригаду), при цьому захист відбувається кожним студентом індивідуально. Звіт бригади повинен містити:

- результати таксації дерева, що росте;
- картки і відомості обробки пробних площ;
- матеріальну оцінку лісосіки;
- картки ландшафтної таксації виділів та абрисів кварталів чи зелених насаджень.

Якість виконання польових робіт перевіряється викладачем безпосередньо на місці проведення цих робіт. Оцінюється дотримання методики та правильність користування спеціальним інвентарем.

Якість виконання камеральних робіт і якість бригадного звіту перевіряється викладачем після здачі звіту перед захистом.

Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
1. Теоретична підготовка: – знання предмету та володіння матеріалом;	15
2. Особистісні характеристики: – дисциплінованість під час проходження практики; – самостійність та ініціативність; – професійна спрямованість.	10
3. Оцінювання процесу проходження практики: – вміння володіти вимірювальними інструментами; – оволодіння методиками закладання пробних площ, рекреаційної оцінки деревостанів тощо;	25
4. Оцінювання звітної документації: – доля особистої участі члена бригади у підготованні бригадного звіту; – оформлення польових матеріалів; – підбір і доцільність застосування формул та інших методів розрахунків; – правильність виконання розрахунків.	25
5. Захист практики (індивідуальний)	25
Сума	100

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Лісова таксація. Методичні рекомендації до лабораторних та розрахункових робіт для студентів спеціальності 205 «Лісове господарство» / Укладачі: О. В. Кичилук, В. В. Миронюк, А. І. Гетьманчук, В. П. Войтюк, В. В. Андрєєва, М. О. Шепелюк. Луцьк, 2021. 80 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/19579>
2. Миронюк В. В., Свинчук В. А. Лісова таксація : конспект лекцій для студентів напряму підготовки: 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» [видання друге, доп.; Нац. у-нт біоресурсів і природокористування України, каф. ліс. таксації та лісовпорядкування]. К. : Вид-во НУБіП України, 2016. 104 с.
3. Методика визначення показників рекреаційної характеристики земель. Ірпінь : Укрдержліспроєкт, 2000. 18 с.
4. Горошко М.П., Хомюк П.Г. Лісова таксація: Практикум для студентів. Львів: УкрДЛТУ, 2001. 132 с.
5. Гром М. М. Лісова таксація : підручник. Вид. 2-ге [перероб. та доп.]. Львів : Вид-во НЛТУ України, 2007. 416 с.

Нормативно-правова

6. Інструкція з впорядкування лісового фонду України, ухвалена рішенням науково-технічної ради Державного комітету лісового господарства України (протокол № 2 від 30 жовтня – 1 листопада 2006 р.) [Електронний ресурс] / ВО Укрдержліспроєкт. Офіц. джерело : сайт ВО Укрдержліспроєкт. Режим доступу : http://www.lisproekt.gov.ua/fileadmin/user_upload/files/docs/instructions/Instrukciya-z_vporjad..pdf
7. Порядок поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок, затверджений Постановою КМУ від 16 травня 2007 р. № 733 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. Офіц. джерело : сайт ВР України. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/733-2007-п>

Довідкова

8. Довідник лісовпорядника / В.А. Мостепанюк, О.В. Тарасевич, В.С. Ейсмонт, В.С. Вишневецький. Житомир : ВО «Укрдержліспроєкт», 2016. 582 с.
9. Лісотаксаційний довідник / [за ред. С. М. Кашпора, А. А. Строчинського]. К. : Видавничий дім Вінченко, 2013. 496 с.
10. Нормативно-справочные материалы для таксации лесов Украины и Молдавии. К. : Урожай, 1987. 560 с.
11. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Офіц. джерело : сайт ВР України. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
12. Сортиментные таблицы для таксации леса на корню. К. : Урожай, 1984. 630 с.